

Lausunto Pirkanmaan vaihemaakuntakaavan kaavaluonnoksesta

Kaupunginhallitus 19.06.2023 § 204
805/10.02.00/2021

Pirkanmaan maakuntahallitus on kokouksessaan 17.4.2023 (46 §) päättänyt asettaa nähtäville Pirkanmaan vaihemaakuntakaavan kaavaluonnosaineiston ja pyytää siitä lausunnot. Aineistot löytyvät osoitteesta: <https://tieto.pirkanmaa.fi/kaava/>. Vaihemaakuntakaavan teemana ovat elonkirjo ja energia. Lausunto pyydetään toimittamaan 30.6.2023 mennessä osoitteeseen pirkanmaan.liitto@pirkanmaa.fi tai postitse PL 1002, 33101 Tampere.

Pirkanmaan vaihemaakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä 12.5.-23.6.2022. Viranomaisilta tai niihin verrattavilta keskeisiltä toimijoilta saatiin 16 lausuntoa ja 12 ilmoitusta, että eivät jätä lausuntoa. Asukkaat, yhdistykset ja yritykset jättivät 67 palautetta. Pirkanmaan ELY-keskus antoi lausuntonsa vaihemaakuntakaavan viranomaisneuvottelun yhteydessä 23.8.2022. Maakuntahallitus käsitteli saadun palautteen ja antoi vastineen 17.10.2022. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman sisältöön tehtiin palautteen pohjalta tarkennuksia. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatuun palautteeseen nojautuen käynnistettiin kaupan ohjauksen esiselvitys, jossa tarkasteltiin Pirkanmaan maakuntakaavan kaupan ohjauksen ajantasaisuutta ja mahdollisia etenemispolkuja ratkaisun päivittämisen suhteen. Esiselvitys valmistui joulukuussa 2022 ja sen pohjalta maakuntahallitus päätti 16.1.2023 lisätä myös kaupan ohjaukseen liittyvän päivityksen osaksi vaihemaakuntakaavan suunnittelua.

Nyt luonnoksesta saatavien lausuntojen ja palautteiden perusteella ratkaisuja tarvittaessa muokataan ja täydennetään. Tarvittavista muutoksista ja lisäselvityksistä riippuen kaavaehdotus on tavoitteena asettaa nähtäville syyskaudella 2023. Kaavaehdotuksesta järjestetään maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti ensin viranomaisille suunnattu lausuntokierros, jonka jälkeen kaavaehdotus asetetaan julkisesti nähtäville. Tavoitteena on, että maakuntavaltuusto voi hyväksyä vaihemaakuntakaavan vuonna 2024.

Vaihemaakuntakaavan taustaa ja tavoitteita

Pirkanmaan liitossa tehdyn laajan taustoituksen pohjalta kaavan teemaksi nousivat selvästi luonnon monimuotoisuuteen ja energiantuotantoon liittyvät kysymykset. Tekstissä todetaan, että Pirkanmaalla on Suomen ensimmäinen alueellinen luonnon monimuotoisuusohjelma. On luontevaa, että monimuotoisuusteemaa tarkastellaan myös osana maakuntakaavoitusta. Ymmärrys biodiversiteettikadon globaalista merkityksestä ilmastonmuutoksen rinnalla on vahvistunut. Lisäksi samaan aikaan vaihemaakuntakaavan kanssa laaditaan Pirkanmaalle uutta energiatekniikkaa. Kaavoitusta ja strategiatyötä on edistetty rinnakkain toisiaan täydentäen ja tukien. Energiastategia on valmistunut maaliskuussa 2023. Nyt laadittavan vaihemaakuntakaavan tavoitteena on tukea pirkanmaalaisen luonnon monimuotoisuutta ja elonkirjoa, sekä vahvistaa edellytyksiä kestäväälle energiantuotannolle maakunnan alueella.

Nähtävillä oleva aineisto sisältää kaavamerkintöjen ja -määräysten, kaavaselostuksen sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelman lisäksi kolme karttaa.

- Kartta 1: uudet ja päivitettyt kaavamerkinnot
- Kartta 2: kaavamääräyksiltään muuttuneet kaavamerkinnot
- Kartta 3 : kumottavat kaavamerkinnot

Ylöjärven kaupungin alueelle osoitetuista vaihemaakunta-kaavamerkinnoista

- Turvealueiden kehittämisen kohdealueet.
Ylöjärven pohjoisosassa kolme aluetta ulottuu vähäisessä määrin Ylöjärven puolelle. Vanha aluerajaus on korvattu uudella mk3 aluerajauksella. Määräystä on täydennetty ympäröivään luontoon kohdistuvalla em-26 erityismääräyksellä Närhinevan-Koroluoman Natura-alueen läheisyydessä.

- Kansallispuistojen kehittämisvyöhyke
Merkinnällä on osoitettu valtion omistamille alueille kohdennettu kokonaisuus, jolla edistetään Seitsemisen ja Helvetinjärven kansallispuistojen välisen alueen kehittämistä yhtenäisenä luonnon monimuotoisuuden ja luontomatkailun kannalta tärkeänä vyöhykkeenä. Merkintä on uusi ja määräyksessä todetaan, että merkintä ei rajoita alueen maa- ja metsätalouskäyttöä, metsästystä tai käyttöä haja-asutusluonteiseen rakentamiseen tai loma-asumiseen.

Kehittämissuositus: Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueen luontoarvot, välttää luonnonympäristöjen pirstoutumista sekä edistää ennallistamisen tavoitteita siihen soveltuvilla alueilla. Alueella on yhdessä kansallispuistojen kanssa erityistä potentiaalia matkailun kehittämiseksi.

- Luonnon monimuotoisuuden ydinalue
Merkintä suosituksineen on säilynyt ennallaan voimassa olevasta kaavasta. Aluerajauksiin on tullut muutoksia. Ylöjärven alueelle on uutena alueena osoitettu Lavajärvi-Taaborinvuori-Vahanta. Alue ulottuu Hämeenkyrön ja Ylöjärven alueella. Toisena uutena on osoitettu Penkon alue. Alue sijoittuu Kuruntien molemmille puolille.
- Puuterminalimerkintä
Ylöjärven Ahvenusjärven puuterminalin kohdemerkintä, pt, on lisätty laaditun esiselvityksen mukaisesti. Määräysosa on säilynyt ennallaan. Aluetta koskee erityismerkintä em24 Taaborinvuoren Natura-alueesta johtuen.
- Suojelualueet
Merkinnällä on osoitettu luonnonsuojelulain nojalla suojellut tai suojeltaviksi tarkoitetut alueet, S. Merkinnällä osoitetaan myös ne suojelualueet, jotka voidaan toteuttaa luonnonsuojelulain ja/tai muun lainsäädännön perusteella, sekä koskien suojelulla rauhoitetut kosket. Kohdemerkintää käytetään osoittamaan 2–10 hehtaarin kokoisia alueita. Alle 2 hehtaarin kokoisia alueita ei osoiteta maakuntakaavassa.

Vaihemaakuntakaavassa osoitetaan aluevarauksena myös sellaiset alle 10 hehtaarin alueet, jotka täydentävät kokonaismaakuntakaavassa osoitettuja suojelualuevarauksia. Ylöjärvelle on luonnoksessa osoitettu 12 suojelualuetta ja yhdeksän kohdemerkintää.

- Tuulienergiatuotannon alue
Vanha merkintä on korvattu uudella. Merkinnällä on osoitettu seudullisesti merkittävät tuulienergian alueet uusien selvitysten pohjalta. Selvitysten ulkopuolelta on mukaan huomioitu Patakorven alue vireillä olevana hankkeena.

- Pohjavesialueet
Merkinnällä on korvattu aikaisemmat Tärkeät vedenhankintaan soveltuvat alueet. Samalla määräysosaa on tarkennettu.
- Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue ja maakunnallisesti arvokas maisema-alue
Merkinnällä on korvattu aikaisemmat merkinnät. Kaavalla on osoitettu Teivaalanharju valmistuneen inventoinnin mukaisesti valtakunnallisesti arvokkaana ja Viljakkalan maisema-alue maakunnallisesti arvokkaana. Kohteiden arvoluokka vastaa tehtyjä inventointeja.
- Arvokas perinnebiotooppi kohdemerkintöjä on osoitettu kuusi. Merkintä on uusi ja kohteina on valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvotetut kohteet. Merkinnällä on korvattu aikaisemmat Tärkeät vedenhankintaan soveltuvat alueet. Samalla määräysosaa on tarkennettu.
- Melualueen merkinnällä on korvattu aikaisempi suojavyöhykemerkinä Lakialan alueella. Lausuntotarve säilyy ennallaan.
- Uusi voimalinjan merkintä on osoitettu suunnitelmien mukaisesti Viljakkalan itäpuolelta pohjois-eteläsuuntaisesti. Uusia yhteystarpeita ei ole osoitettu.

Lausunto

Ylöjärven kaupunki pitää vaihemaakuntakaavan merkintöjä ja määräyksiä pääosiltaan voimassa olevaa maakuntakaavaa täydentävänä ja perusteltuina. Uudet merkinnät perustuvat selvityksiin ja vireillä oleviin hankkeisiin kuten Patakorven tuulivoima-alue liittyy vireillä olevaan hankkeeseen ja tarkentuu kaavaprosessin yhteydessä. Suojelualueiden rajauksia on täydennetty mm. muodostettujen alueiden mukaisina. Keskustojen ja taajama-alueiden kaavamääräyksiä on täydennetty siten, että MRL:n muutokset on huomioitu mm. vähittäiskaupan määräyksissä. Alueet ja rajaukset on säilytetty ennallaan. Teivon Mäkkylän osayleiskaavan luonnoksiin on keskustatoimintojen aluetta osoitettu maakuntakaavasta poiketen. Keskustatoimintojen osalla määräyksissä on tuotu myös esiin maisema- ja luontoarvojen säilyminen sekä kaupunkiluonnon monimuotoisuuden vaaliminen. Muutokset tukevat elonkirjon tavoitteiden teemaa.

Eriytinen huoli nousee uuden ja laajan kansallispuistojen kehittämisalueen merkinnän osalta, joka koskee vain yhden maanomistajan alueita (valtion maat). Merkinnöissä viitataan luontomatkailuun ja arviointia olisikin hyvä tarkentaa minkäläistä luontomatkailua erityisesti tarkoitetaan. Merkinnän kehittämissuosituksissa todetaan, että merkintä ei rajoita maa- ja metsätalouskäyttöä, metsästystä tai käyttöä haja-asutusluonteiseen rakentamiseen tai loma-asumiseen. Kurun alueella toimii perinteikäs metsäalan koulutus, joka on kehittänyt muun muassa hiilensidontaa ja ilmastokestävää suometsänhoitoa yhteistyössä Helsingin Yliopiston, Luonnonvarakeskuksen, Metsähallituksen kanssa sekä Metsäkeskuksen kanssa. Kurun toimipiste on metsäalan edelläkävijä metsäalan ilmastoasioissa. Ylöjärven kaupungin näkökulmasta uudella kaavamerkinnällä ei saa heikentää Kurun metsäopiston toimintaedellytyksiä eikä haitata toiminnan kehittämistä tulevaisuudessa. Metsätalouden salliminen ja em. yhteistyön kehittäminen on edellytys perinteikkään ja maineikkaan metsäalan koulutuksen jatkumiselle Kurun alueella. Tähän on myös Tredun metsäoppilaitos omassa mielipiteessään puuttunut.

Kaavamerkintöihin sisältyy maa- ja metsätalousvaltainen alue, joka on ekosysteemipalvelujen kannalta merkittävä. MK. Kehittämissuosituksissa viitataan Helvetinärven ja Seitsemisen kansallispuistoihin, Riuttaskorven virkistymetsään ja Haukkamaan ympäristöarvometsään. Määräyksissä viitataan karttaan 1, jossa aluetta ei ole osoitettuna. Alue toki sisältyy voimassa olevan maakuntakaavan merkintöihin ja määräyksiin.

Luonnon monimuotoisuuden uutena alueena osoitettu Lavajärvi-Taaborinvuori-Vahanta muodostaa laajan kokonaisuuden, joka sijoittuu Ylöjärven ja Hämeenkyrön puolelle. Eteläisissä osissa kaavarajaus mennee osittain oikeusvaikutteisten osayleiskaavojen kanssa päällekkäin. Alueen haja-asutusluonteita rakentamista ei kuitenkaan rajoiteta. Alueella tapahtuva ja kaavaan perustuva rakentaminen edellyttää suunnittelutarvelupaa. Kaavasuosittelun mukaan suunnitelmissa ja päätöksissä tulee ottaa huomioon alueen luontoarvot. Näistä arvoista kaipaisi vielä lisätietoa jotta voidaan päätöksenteossa välttää mahdollisia ristiriitaisia tavoitteita.

Useassa kohdassa kehittämisperiaatemerkinnöissä on annettu kehittämissuositus, joka kuitenkin on kirjoitettu määräyksen muotoisena. Tämä voi aiheuttaa tulkintahasteita esimerkiksi oikeudessa merkintöjä tulkittaessa. Selvyyden vuoksi toivotaan, että suositukset kirjoitettaisiin suosituksen muotoisina eikä määräyksen muotoisina.

Oheismateriaali

Lausuntopyyntö
Mielipidekirjoitus Tredun verkkosivuilta

Esittelijä

Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää antaa selosteosan mukaisen lausunnon vaihemaakuntakaavan luonnoksesta.

Päätös

Keskustelun kuluessa Jenni Kiiskinen teki seuraavan muutosesityksen lausunnon 2. kappaleeseen:

Alkuperäinen:

"Ylöjärven kaupungin näkökulmasta uudella kaavamerkinnällä ei saa heikentää Kurun metsäopiston toimintaedellytyksiä eikä haitata toiminnan kehittämistä tulevaisuudessa. Metsätalouden salliminen ja em. yhteistyön kehittäminen on edellytys perinteikkään ja maineikkaan metsäalan koulutuksen jatkumiselle Kurun alueella. Tähän on myös Tredun metsäoppilaitos omassa mielipiteessään puuttunut."

Muutosesitys:

Kaupunki tukee maakuntaliiton tavoitteita kansallispuistovyöhykkeen kehittämiseksi. Samalla tulisi varmistaa Kurun metsäoppilaitoksen toimintaedellytykset muualla valtion omistamalla laajalla metsäaluekokonaisuudella ja opetusnäkökulmasta mahdollisella kansallispuiston laajennusvyöhykkeellä. Tulevaisuudessa olisikin tärkeätä luoda maankäytölliset edellytykset varautua opetuksessa niihin haasteisiin, joita ilmaston muutoksen ja luontokadon torjunta tuovat metsätaloudelle.

Kiiskisen ehdotus raukesi kannattamattomana.

Kaupunginhallitus hyväksyi kaupunginjohtajan ehdotuksen.

Jenni Kiiskinen jätti päätöksestä eriävän mielipiteen: Jätän eriävän mielipiteen koskien Ylöjärven lausuntoa § 204.

Perustelut: Kokousaineistossa päätöksenteon tueksi esitetään yksipuolisesti vain yhden osapuolen mielipide. Ylöjärven lausunnossa pitää huomioida paremmin luontokadon torjunta. Kansallispuistojen välistä aluetta tulee kehittää erityisesti luontokadon torjunnan; metsien ja lajiston suojelun suuntaan.

Timo Toivonen poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 15.37.

Erja Pelkonen oli poissa kokouksesta asian käsittelyn aikana klo 15.55-15.57.